

TUG'MA YURAK POROKLARI BILAN TUG'ILGAN BOLALARNI DAVOLASH VA TASHXISLASH.

Azizbek Mo'minjonov Akmaljon o'g'li

Toshkent tibbiyot akademiyasi

2-son davolash 314a-guruh talabasi

Email: azizbekmominjonov3@gmail.com

abdulazizjorayev28012002@gmail.com

Telefon raqam: +998900055221

+998941121023

Ilmiy rahbar: Mafura Sagdullayeva Abdukarimovna

mafurasagdullaeva73@gmail.com

Telefon raqam: +998946741075

Annotatsiya: Tug'ma yurak poroklari – bu hali chaqaloq tug'ilmasidan avval homilalik paytida kelib chiquvchi anomaliya hisoblanadi. Bu yurak, uning klapani yoki tomirlarning tuzilishidagi buzulishlar bilan namoyon bo'ladi. Tug'ma yurak poroklari bitta yoki kompleks patologiyali bo'lishi mumkin. Tug'ma yurak poroklarining 90 dan ortiq variantlari mavjud bo'lib, ular kombinatsion holatlarda ham kelishi mumkin. Tug'ma yurak poroklari chastotasi bo'yicha har 1000 ta tug'ulishdan 6-8 ta chaqaloqlarda uchraydi. Chaqaloqlarning birinchi yoshidagi o'limi sabablari orasida tug'ma yurak poroklari birinchi o'rinni egallaydi. Agar tug'ma yurak poroklari bilan bemor bolalarning birinchi yoshidan keyin o'lim ko'rsatkichi kamayadi va 1 yoshdan 15 yoshgacha bolgan bolalar orasida o'lim 5 % ni tashkil etadi. Tug'ma yurak poroklari ekologik va genetik faktorlarga ham bog'liq bo'lishi mumkin. Tug'ma yurak poroklarida yurak nuqsonlarini anatomik variantlari xilma xil bo'lganligi sababli yurak ichida va yurakdan tashqarida turli gemodinamik o'zgarishlar vujudga kelib, o'ziga xos klinik ko'rinishga ega bo'ladi. Tug'ma yurak poroklari tashxisida 3 ta kriteriyalar asos qilib olinadi.

Kalit so'zlar: Ebshteyn anomaliyasi, Fallo tetradasi, sianoz, akrosianoz, Eyzemenger ompleksi, Tolochinov - Roje kasalligi, aorta koarkatsiyasi.

Tug'ma yurak poroklari

Tug'ma yurak poroklari - bu yurak tuzilishidagi anomaliyalar bo'lib, bularning sabablari ekologik yoki genetik bo'lishi yoki bu faktorlarning ikkalasi bir vaqtda etiologik sabab bo'lib kelishi mumkin. Tug'ma yurak poroklariga olib keladigan genetik mutatsiyalar kelib chiqishi mumkin; fizik mutagenlar (ionlovchi nurlar), kimyoviy mutagenlar (fenollar, nitratlar, benzpiren, alkagol iste'mol qilish, gidantoin va teratogen medikamentlar, antibiotiklar va b), biologik mutagenlar (ona

organizmidagi viruslar, onada sistemali qizil volchanka bo'lishi va b). Bundan tashqari tug'ma yurak poroklari rivojlanish xavfi onada homiladorlikning dastlabki trimestrida o'tkazilgan infeksiyalar, kech farzand ko'rish, ota onadagi zararli odatlar va o'tkazilgan abort soni ko'pligi tufayli ortishi mumkin. Tug'ma yurak poroklari 2 guruhga bo'linadi: oq poroklar va ko'k poroklar.

Oq poroklar - ochiq arterial oqim, qorinchalar aro devor defekti, bo'lmachalar aro devor defekti, atrioventrikulyar kommunikatsiya, izolyatsion pulmonar stenoz, izolyatsion aortal stenoz, aorta koarkatsiyasi, yurak dispozitsiyalari.

Ko'k poroklar sianoz bilan kechganligi uchun shunday nomlanadi. Ko'k poroklar: magistral tomirlarning to'liq transpozitsiyasi, Eyzemenger kompleksi, Fallo tetradasi, Ebshteyn anomaliyasi.

Xavf omillari: Tug'ma yurak poroklarining aniq bir sababi noma'lum. Tug'ma yurak poroklari bilan kasallanganlarning 1/3 qismidan ko'prog'ida bu kasallik xromosoma anomaliyalari bilan bog'liq. Tug'ma yurak poroklari 8 % holatlarda monogen tabiatli, qolgan 90% hollarda ko'p etiologiyali hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, tug'ma yurak poroklari bilan tug'ilgan bolalarni diagnostika va davolashga kompleks yondashuvni talab qiladigan murakkab va ko'p qirrali tibbiy holatdir. Tarixiy kontekst, asosiy shaxslar va tadqiqot va texnologiyadagi yutuqlar bu holat haqidagi hozirgi tushunchamizni shakllantirishda muhim rol o'ynadi. Ushbu sohadagi tadqiqot va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashni davom ettirib, tug'ma yurak poroklari bilan kasallangan bemorlarning natijalarini yaxshilashga va davolash va oldini olish strategiyalarida kelajakdagi o'zgarishlarga yo'l ochishiga yordam berishi mumkin. Dam olish, mehnat qilish va ovqatlanishni to'g'ri yo'lga qo'yish, ruhiy-asabiy zo'riqmaslik, tomir kasalliklarini o'z vaqtida davolash lozim. Shuningdek zararli odatlar (spirtli ichimliklar, tamaki mahsulotlari, narkotiklar va boshqalar)dan cheklanish kasallikdan saqlanish omilidir. Alkogol va tamaki chekuvchi odamlarda sog'lom odamlarga nisbatan yurak-qon tomir kasalliklari 2.5 barobar ko'p uchraydi. Tug'ma yurak porokli bolalardagi aqliy va jismoniy rivojlanish jarayonlarini kechikishi yoki to'xtashiga olib keluvchi kasalliklar orasida yetakchi o'rinlarda. Bir yoshgacha bo'lgan bolalar o'limining asosiy sabablari tug'ma yurak nuqsonlari hisoblanadi. Tug'ma yurak poroklari boshqa organ sistemalarining zararlanishi bilan kechadi. Asosan nafas a'zolari birinchi o'rinda zararlanadi va nafas yetishmovchiligi bilan bog'liq holatlar kuzatiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. “Пропедевтика детских болезней” Р.Р Кильдиярова, В.И Макарова.
2. Врожденные пороки сердца у детей: причины, симптомы и лечение.

[Медицинские статьи на сайте компании Эндомедис \(endomedis.ru\)](http://endomedis.ru)

3. “Пропедевтика детских болезней” Н.А Геппе.

4. Врожденный порок сердца у детей: лечение и факторы риска.
[Врожденный порок сердца у детей: лечение и факторы риска - Ameda](#)
5. **Врожденный порок сердца.** [Врожденные пороки сердца у детей - причины заболевания и первые симптомы, профилактика и лечение болезни \(klinika34.ru\)](#)
6. **Врождённые пороки сердца.** [Врождённые пороки сердца — Википедия \(wikipedia.org\)](#)
7. **About Congenital Heart Defects.** [About Congenital Heart Defects | American Heart Association](#)
8. **Congenital Heart Defects (CHD).** [Congenital Heart Defects \(CHD\) | Johns Hopkins Medicine](#)
9. **Congenital Heart Disease: Causes, Diagnosis, Symptoms, and Treatments.** [Congenital Heart Disease: Causes, Diagnosis, Symptoms, and Treatments - PubMed \(nih.gov\)](#)